

Література:

1. Кузнецова К. О., Дергачова В. В. Передумови та перспективи розвитку енергетичного ринку України. доктор екон. наук, професор. Київ, 2014.

2. Плачков І. В., Плачкова С. Г. Розвиток атомної енергетики та об'єднаних Енергосистем URL:<https://energetika.in.ua/ua/books/book-4/intro> (дата звернення 20.11.2023).

3. Ірина Коссе Реформа ринку електроенергії в Україні. Інститут Економічних Досліджень та Політичних Консультаций. Консультативна робота №4.

4. Інформація з офіційного сайту Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг URL:<https://www.nerc.gov.ua/pro-nkrekp/istorichna-dovidka> (дата звернення 20.11.2023).

5. Інформація з офіційного сайту Верховної Ради України URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1789-2002-%D0%BF#Text> (дата звернення 20.11.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-32>

«ЦИФРОВИЙ СЛІД» ЗРУЙНОВАНОГО МІСТА: ДО ПИТАННЯ ПРО НАПЯМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПОДАЛЬШОЇ ПІДТРИМКИ ІСНУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ПРИНЦИПУ ВІДКРИТОСТІ

Ілларионов Олександр Юрійович

старший науковий співробітник відділу

господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки

Державна установа «Інститут економіко-правових

досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України»

м. Київ, Україна

Із повномасштабним вторгненням лютого 2022 р. російською федерацією було захоплено та/або фізично знищено багато українських міст (м.м. Маріуполь, Мар'їнка, Попасна, Бахмут, Соледар, Рубіжне, Северодонецьк, Лисичанськ та інші міста, які ще не окуповані, але піддаються суттєвим руйнуванням внаслідок ворожих обстрілів), а також окремих підприємств різних галузей економіки, установ і організацій, які мали свій «цифровий слід» в мережі Інтернет, маючи

в наявності власні різноманітні веб-ресурси: сайти, репозитарії, сторінки в соціальних мережах тощо із відповідним інформаційним наповненням. Територіально також припинили свою діяльність окремі органи державної влади, місцевого самоврядування (в т.ч. окремі об'єднані територіальні громади, міські ради та їх виконавчі органи), правоохоронні, природоохоронні та ін. органи, їх діяльність перемістилась у віртуальний вимір, адже більшість з них не розформовані. Переважна більшість із вказаних суб'єктів релокувалися в інші місцевості та продовжили свою діяльність сфокусувавшись на інших аспектах діяльності. Однак специфіка діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування полягає в тому, що більшість своїх повноважень вони мають здійснювати лише на певній території, в межах певних адміністративних кордонів областей, районів, міст, селищ, об'єднаних територіальних громад, особливо якщо питання реалізації повноважень стосуються їх господарської компетенції (управління діяльністю комунальних підприємств, будівництво тощо).

Поняття «цифровий слід» як правило застосовують щодо фізичних осіб та наслідків їх перебування (роботи) в мережі Інтернет, однак останнім часом інші суб'єкти (державні органи, урядові та неурядові організації, суб'єкти господарювання і т.і.) почали складати чисельну конкуренцію фізичним особам у кількості інформації, викладеної на сайтах, в репозитаріях та соціальних мережах тощо. Це й офіційна інформація щодо певних аспектів діяльності, електронна комерція – інформація про товари та послуги, соціально важлива інформація, інформація щодо оприлюднення нормативних актів тощо. Однак існує певна категорія інформації, яка відображає дії та події, які вже відбулися (знаходяться у минулому) і суб'єкт розміщення змінив своє місце перебування (внаслідок релокації або переміщення) не втративши контроль над доменом та фізичним доступом до інтернет-сайту.

Між тим, відповідно до ст. 4-1 Закону України від 15.04.2014 № 1207-VII «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [1] однією з цілей державної політики на тимчасово окупованій території є забезпечення комплексного розвитку безпекової, економічної, інформаційно-телекомунікаційної, соціальної та гуманітарної інфраструктури. І всі названі компоненти є рівнозначними. Тож державна підтримка інформаційних ресурсів, в т.ч. й тих, прив'язка до яких (місцевість, місто тощо) залишилась на тимчасово окупованій території, є вкрай важливою та є складовою відповідної державної політики.

Дослідження правового статусу зруйнованого міста та його «цифрового сліду» поки що не знайшли свого відображення в науковій літературі не дивлячись на наявність такого явища, особливо після

24.02.2022 – повномасштабного вторгнення російської федерації. Звісно, після активних бойових дій літа 2014 – зими 2015 рр. в окремих районах Донбасу з подальшою їх окупацією, мали місце значні руйнування таких міст як Дебальцеве, Іловайськ та ін., однак такі руйнування не йдуть у жодне порівняння після лютого 2022 р. Да і «цифровий слід» окупованих у 2014 та 2015 рр. українських міст був доволі незначним у порівнянні з тим, що ми маємо після бурхливого розвитку цифровізації за останні 5–8 років. Відповідно до цього, вченими не приділялося багато уваги цифровому виміру (відображенню) існування та діяльності міста не дивлячись на те, що правовий статус міста, господарсько-правових статус був досить ґрунтовно розглянутий в науковій літературі (див., наприклад [2] та ін.).

Вищезазначеним можна пояснити актуальність даних досліджень маючи на увазі, що вони можуть стати корисними при деокупації та подальшому відновленні всіх тимчасово окупованих міст: і зруйнованих, і тих, що мають незначні пошкодження інфраструктури, житлового фонду тощо. В цьому контексті важливо відмітити, що окупаційними адміністраціями здійснюються дії щодо часткового «відновлення» (це яскраво видно на прикладі тимчасово окупованого м. Маріуполь) інфраструктури та житлового фонду, створюються відповідні електронні ресурси в мережі Інтернет, які накладаються інформаційно суперечать з ресурсами, створеними органами влади та місцевого самоврядування України. Такі «цифрові сліди» варто суворо розмежовувати. Загалом управління такими «цифровими слідами» може кваліфікуватися за ст. 111-1 «Колабораційна діяльність» Кримінального кодексу України [3] за різними частинами в залежності від складу злочину та ролі такої особи (осіб), що цілком відповідає запиту Українського суспільства [4].

Громади, території яких тимчасово окуповані російською федерацією, на підконтрольних українській владі територіях (м.м. Київ, Дніпро, Тернопіль, Чернігів та ін.) створюють спеціальні хаби, які опікуються проблемами вимушених переселенців. Такі хаби (наприклад, Северодонецької, Бахмутської громади тощо) мають власні інтернет-ресурси та підтримуються обласними військовими адміністраціями (наприклад, Луганською ОВА), які теж здійснюють роботу щодо підтримки та наповнення власних інформаційних ресурсів фактично не здійснюючі повноваження на відповідній території. Отже, такий «цифровий слід» має і суттєве соціальне значення.

Здійснене дослідження має перспективи до поглиблення та подальшого використання у підтримці вимушених переселенців соціально та інформаційно (надання гуманітарної допомоги, консультативних та інших соціальних і адміністративних послуг).

Практичний аспект вивчення поняття «зруйноване місто» та його правовий статус полягатиме у відновленні прав та законних інтересів його колишніх мешканців, працюватиме на протидію інформаційним операціям держави-окупанта та окупаційних адміністрацій, полегшить подолання наслідків окупації, адже джерела офіційної інформації не мають припиняти свою діяльність не дивлячись на те, що окремі органи державної влади та/або місцевого самоврядування певний час (час окупації) не здійснюватимуть своїх повноважень на відповідній території.

Окремо слід зазначити, що в чинному екологічному законодавстві варто передбачити наступну опцію: «зруйноване місто» (як і деокуповані території) слід автоматично визнавати зоною надзвичайної екологічної ситуації, адже на такій території поєднуються надзвичайні ситуації техногенного, природного, військового, соціального, економічного та ін. характеру, і інформація про це має доноситись з офіційних джерел і залишатись доступною (відкритою) у вигляді «цифрових слідів». Адже «цифровий слід» зруйнованих міст на тимчасово окупованих територіях при відповідному подальшому інформаційному наповненні є одним з джерел інформування населення, що залишилось в окупації, що в умовах російської пропаганди та створення «дублюючих» інтернет-ресурсів є вкрай важливим. Намагання російської окупаційної влади та російського режиму загалом стерти «цифровий слід» українських міст (як і фізично самі міста – авт.) є одним з їх пріоритетних завдань, навпроти нашим завданням є його збереження та подальше підтримання існування й інформаційне наповнення. Така діяльність значними чином доповнює принципи відкритості діяльності міста (бодай і тимчасово окупованого та зруйнованого).

*Дослідження виконано в рамках теми НДР
«Економіко-правове забезпечення відкритості міста»
(номер державної реєстрації 0122U200520).*

Література:

1. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>
2. Джабраїлов Р. А. Господарська правосуб'єктність міста : теорія і практика : монографія. НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень. Донецьк : Вид-во «Ноулідж», 2010. 455 с.

3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

4. Ілларіонов О. Суспільний запит на заборону колабораціонізму. *Юридичний вісник України*. 2017. № 13(1133). С. 4.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-33>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АНАЛОГІЇ В ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Капцова Тетяна Петрівна

аспірантка

*Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака*

*Національної академії правових наук України
м. Київ, Україна*

Аналогія є одним із найбільш багатоаспектних інститутів права, який знаходить своє вираження не тільки в тому, що даний інститут може скласти предмет дослідження як у загальній теорії права, так і в окремих галузях права, але і в тому, що при цьому необхідно враховувати власне правове і логічне значення аналогії. Подолання прогалин у праві не пов'язане з розширенням сфери правового регулювання, оскільки суспільні відносини, які отримують юридичне опосередкування, входять у цю сферу, але з якихось причин залишаються не врегульованими повністю або в певній частині. Правозастосовна діяльність в такій ситуації дещо ускладнюється. Поряд зі звичайними стадіями застосування права (встановлення фактичних обставин справи, вибір і аналіз необхідної норми, прийняття відповідного рішення) з'являються нові: а) з'ясування правозастосовним органом того, чи входять фактичні обставини в сферу правового регулювання; чи мають вони юридичне значення, чи потребують вони правового опосередкування та вирішення по суті; б) вибір способу подолання прогалини. Відповідно до пункту 1 статті 8 Цивільного кодексу України, якщо цивільні відносини не врегульовані цим Кодексом, іншими актами цивільного законодавства або договором, вони регулюються тими правовими нормами цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, що регулюють подібні за змістом цивільні відносини (аналогія закону).